

Gang imod dem. Jeg vil nu her i Dag udtale, at min Stilling i denne Sag ikke er bleven forandret fra denne Tid, og at det heller ikke i dette Øjeblik vil være mig muligt at give min Stemme til de Tanker, der indeholdtes i Ændringsforslagene til det daværende Lovforslag, og som nu indeholdes i §§ 2 og 3.

Loven af 8de Maj 1894 er jo hyppig og ved mange Lejligheder bleven stærkt angreben, og den ærede Ordfører har med Rette fremhævet, at den desværre kun er bleven meget lidt benyttet. Men det, at den kun er bleven lidet benyttet, hvad jeg maa erkende, beviser jo i og for sig ikke, at Loven ikke duer. Det kan jo ogsaa ligge i, at denne stærke Utilfredshed, denne stærke Følelse hos Befolkningen af det ubillige ved Tienden, som den ærede Ordfører omtalte, ikke er fuldt saa stærk, som man gerne vil have, at det skal tros, den er. Jeg benægter selvfølgelig ikke, at enhver Tiendeyder gerne vil af med sin Tiende, og jeg er ganske vis paa, at Lysten til at blive af med Tiende vokser i samme Forhold, som Kravene til Staten vokse. Her er foreslaaet, at Staten skal give $\frac{1}{4}$. Jeg er vis paa at, for saa vidt Forslaget gik igennem, og navnlig hvis man gik op til, at Staten skulde yde det halve eller $\frac{3}{4}$ Fjerdedele, vilde der blive et sandt Kapløb om at blive af med Tiende. Men i øvrigt forekommer det mig ikke, at man endnu kan fælde en Dom over Loven af 8de Maj 1894, idet Tiden har været for kort til at bedømme de Principper, som ere nedlagte i denne Lov.

Spørgsmaalet er nu her, om denne Skat — thi det er jo i Virkeligheden en fuldstændig Skat — maa siges at være saa ubillig og saa uretfærdig, at det er rigtigt og forsvarligt at forlade Frivillighedens Vej, hvorpaa man er slaet ind i 1894, og gaa over til Tvangsbestemmelser; thi at dette i Virkeligheden er en Tvangslov, tror jeg ikke kan benægtes. Ganske vist staar der ikke i Loven, at en Tiende skal afløses. Men der gives den ene Part Ret til at forlange Afløsning, og det er altsaa i Virkeligheden en Tvangslov.

Det andet Spørgsmaal, man maa stille sig, er det, om Forholdene ere saadanne, at det er rigtigt at forlange saa store Tilskud fra Statens Side, som der her forlanges. Med Hensyn til at forlade Frivillighedens Vej vil jeg her indskyde den Bemærkning, at skønt jeg altsaa indrømmer, at Loven af 8de Maj 1894 er bleven lidet benyttet, saa er det dog ikke dermed givet, at ikke Forholdene kunne forandre

sig, at ikke Befolkningen efterhaanden kunde faa mere Lyst til at benytte denne Lov, og jeg skal her fremhæve, at Pengekonjunkturerne ikke have været gunstige i de forløbne Aar for Afløsning af Tienden. Men selv om denne Lov vedblivende vil blive lidet benyttet, selv om det varer mange, mange Aar, om ikke fuldt saa mange, som det ærede Medlem regnede ud, inden Tienden ad Frivillighedens Vej bliver afløst, maa jeg for mit Vedkommende vedblivende holde paa, at der ikke her er tilstrækkelig Anledning til at komme med Tvangsforanstaltninger, og det maa jeg alene af den Grund, at det forekommer mig ikke, at Grundlovens § 82 her sker Fyldest, idet det ikke efter min Opfattelse er muligt at sige, at Almenvellet kræver Afløsning, naar det samtidig overlades til den ene af Parterne, hvorvidt han vil have Afløsning eller ikke. Dette Punkt er tidligere fremhævet af den daværende Indenrigsminister under Forhandlingerne om Tiendeafløsningen i 1893—94, og jeg slutter mig ganske til de Udtalelser, som den Gang faldt fra den daværende Indenrigsminister.

Vende vi os nu til Spørgsmaalet om Statskassens Bidrag, om, hvorvidt det er forsvarligt, at Statskassen yder et saa stort Beløb, som det her drejer sig om, saa er det jo lidt vanskeligt at sige de nøjagtige Summer, hvorom det drejer sig, men jeg tror ikke, at man tager meget fejl, naar man siger, at det, der forlanges af Statskassen, er kapitaliseret en 30—40 Mill. Kr. Jeg skal dog udtale, at det, der for mig bevirker, at jeg ikke kan gaa med dertil, ikke udelukkende er det, at det er et meget stort Beløb, der her forlanges af Statskassen, men der er desuden den Grund, at dette Bidrag fra Statskassens Side vilde blive givet til den ganske tilfældige Besidder af Ejendommen i det Øjeblik, Tiendeafløsningen finder Sted. Det kan jo ikke nægtes, at i Tidens Løb — lad saa Tiendens Oprindelse være saa sort, som det ærede Medlem fremstillede den — er den Uret, som den Gang skete, udjævnet gennem Køb og Salg. Enhver Ejer i dette Øjeblik af en Ejendom har købt eller overtaget Ejendommen med Tiendebyrden, og ved Værdiansættelsen af den Ejendom, han har købt eller overtaget, fradrages Tiendebyrden kapitaliseret i den Sum, han har givet for den. Det, tror jeg ikke, kan omtvistet, lige saa lidt som det kan omtvistet, at i det Øjeblik, vi eftergive Tiendebyrden eller den bliver afskaffet, i samme Øjeblik er vedkommende Ejer af Tiende-